Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (piata komora)

z 2. júna 2016 *

„Nesplnenie povinnosti členským štátom — Letecká doprava — Nariadenie (EHS) č. 95/93 — Prideľovanie prevádzkových intervalov na letiskách Európskej únie — Článok 4 ods. 2 — Nezávislosť koordinátora — Pojem ‚zainteresovaná strana' — Riadiaci orgán letiska — Funkčné oddelenie — Systém financovania"

Vo veci C-205/14,

ktorej predmetom je žaloba o nesplnenie povinnosti podľa článku 258 ZFEÚ, podaná 24. apríla 2014,

Európska komisia, v zastúpení: P. Guerra e Andrade a F. Wilman, splnomocnení zástupcovia,

žalobkyňa,

proti

Portugalskej republike, v zastúpení: L. Inez Fernandes a V. Moura Ramos, splnomocnení zástupcovia,

žalovanej,

SÚDNY DVOR (piata komora),

v zložení: predseda štvrtej komory T. von Danwitz, vykonávajúci funkciu predsedu piatej komory, sudcovia D. Šváby (spravodajca), A. Rosas, E. Juhász a C. Vajda,

generálny advokát: P. Mengozzi,

tajomník: M. Ferreira, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 11. júna 2015,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 17. septembra 2015,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Európska komisia sa svojou žalobou domáha, aby Súdny dvor určil, že Portugalská republika si tým, že nezabezpečila funkčnú a finančnú nezávislosť koordinátora pre prideľovanie prevádzkových intervalov, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 4 ods. 2 nariadenia Rady (EHS) č. 95/93 z 18. januára 1993 o spoločných pravidlách prideľovania prevádzkových intervalov na letiskách spoločenstva (Ú. v.

* Jazyk konania: portugalčina.

ES L 14, 1993, s. 1; Mim. vyd. 07/002, s. 3), zmeneného a doplneného nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 545/2009 z 18. júna 2009 (Ú. v. EÚ L 167, 2009, s. 24) (ďalej len „nariadenie č. 95/93“).

Právny rámec

Právo Únie

2 Druhé, piate, šieste, ôsme a desiate odôvodnenie nariadenia č. 95/93 uvádzajú:

„… prideľovanie prevádzkových intervalov na preplnených letiskách by malo byť založené na neutrálnych, transparentných a nediskriminačných pravidlách;

…

… členský štát zodpovedný za koordinované letisko by mal zabezpečiť menovanie koordinátora, neutralita ktorého by mala byť nesporná;

… transparentnosť informácií je podstatnou časťou objektívneho postupu pri prideľovaní prevádzkových intervalov;

…

… politikou spoločenstva je napomáhať hospodárskej súťaži a podporiť vstup na trh… a… tieto ciele si vyžadujú mimoriadnu podporu dopravcov, ktorí majú v úmysle začať prevádzku na trasách v rámci spoločenstva;

…

… by mali existovať predpoklady pre vstup nových subjektov na trh spoločenstva;“

3 Článok 2 uvedeného nariadenia uvádza osobitne nasledujúce definície:

„Na účely tohto nariadenia

a) ‚prevádzkový interval‘ znamená povolenie udelené koordinátorom v súlade s týmto nariadením na plné používanie infraštruktúry letiska, potrebnej na vykonávanie leteckej dopravnej služby na koordinovanom letisku v určitom dátume a čase na účely pristátia alebo vzletu, ktoré pridelil koordinátor v súlade s týmto nariadením,

…

g) ‚koordinované letisko‘ znamená akékoľvek letisko, kde je na účely pristátia a vzletu pre leteckého dopravcu alebo iného leteckého prevádzkovateľa nevyhnutné, aby mu koordinátor pridelil prevádzkový interval, s výnimkou štátnych letov, núdzových pristátí a humanitárnych letov,

…

j) ‚riadiaci orgán letiska‘ znamená orgán, ktorý v spojení s inými činnosťami, má podľa vnútroštátnych právnych alebo iných predpisov za úlohu spravovať a riadiť zariadenia letiska a koordinovať a kontrolovať činnosti rôznych prevádzkovateľov nachádzajúcich sa na letisku alebo v rámci príslušného letiskového systému,

…“

4 Článok 4 rovnakého nariadenia, nazvaný „Sprostredkovateľ letových plánov a koordinátor“, stanovuje:

„1. Členský štát zodpovedný za… koordinované letisko zabezpečí vymenovanie kvalifikovanej fyzickej alebo právnickej osoby za… koordinátora letiska, po konzultácii s leteckými dopravcami pravidelne používajúcimi letisko, ich zastupujúcimi organizáciami a riadiacim orgánom letiska, ako aj koordinačným výborom, ak taký výbor existuje. Ten istý… koordinátor môže byť menovaný pre viac ako jedno letisko.

2. Členský štát zodpovedný za… koordinované letisko zabezpečí:

…

b) nezávislosť koordinátora na koordinovanom letisku funkčným oddelením koordinátora od akejkoľvek zainteresovanej strany. Systém financovania koordinátorových činnosti musí byť taký, aby bolo zaručené jeho nezávislé postavenie;

c) aby koordinátor konal podľa tohto nariadenia neutrálne, nediskriminačne a transparentne.

…

5. Koordinátor je jedinou osobou zodpovednou za prideľovanie prevádzkových intervalov. Prideľuje prevádzkové intervaly v súlade s ustanoveniami tohto nariadenia a musí sa postarať o to, aby v prípade núdze mohli byť prevádzkové intervaly pridelené mimo úradných hodín.

6. … Koordinátor monitoruje zhodu prevádzok leteckých dopravcov s ním pridelenými prevádzkovými intervalmi. Tieto kontroly zhody sa vykonajú v spolupráci s riadiacim orgánom letiska a s orgánmi riadenia letovej prevádzky, so zohľadnením časových a iných relevantných parametrov týkajúcich sa príslušného letiska. …

…

8. Koordinátor na požiadanie a v primeranej lehote bezplatne poskytne zainteresovaným stranám a najmä členom koordinačného výboru alebo pozorovateľom, buď v písomnej forme alebo akejkoľvek inej ľahko prístupnej forme tieto informácie:

a) pôvodné prevádzkové intervaly podľa leteckých spoločností a chronologicky za všetkých leteckých dopravcov na letisku,

b) leteckými dopravcami požadované prevádzkové intervaly (prvotné podania) podľa leteckých dopravcov a chronologicky za všetkých leteckých dopravcov,

c) všetky pridelené prevádzkové intervaly a nevybavené žiadosti o prevádzkové intervaly, usporiadané jednotlivo v chronologickom slede, podľa leteckých dopravcov za všetkých leteckých dopravcov,

d) zostávajúce voľné prevádzkové intervaly,

e) úplné podrobnosti o kritériách, ktoré boli pri prideľovaní prevádzkových intervalov použité.“

5 Článok 5 ods. 1 nariadenia č. 95/93 stanovuje:

„Na koordinovanom letisku členský štát zabezpečí ustanovenie koordinačného výboru. Ten istý koordinačný výbor môže byť určený pre viac než jedno letisko. Členstvo v tomto výbore je otvorené prinajmenšom pre leteckých dopravcov používajúcich príslušné letisko(á), alebo pre ich zastupujúce organizácie, riadiaci orgán príslušného letiska, príslušné orgány riadenia letovej prevádzky a zástupcov všeobecného letectva používajúcich letisko pravidelne.

…“

Portugalské právo

6 Decreto-Lei no 109/2008 (zákonný dekrét č. 109/2008) z 26. júna 2008 (*Diário da República*, 1. séria, č. 122 z 26. júna 2008, s. 3965), vymedzuje vo svojom článku 1 ods. 1 koordinované letiská v súlade s ustanoveniami nariadenia č. 95/93.

7 Článok 1 ods. 2 a 4 uvedeného zákonného dekrétu vymedzuje spoločnosť Aeroportos de Portugal, SA (ďalej len „ANA“) ako národného koordinátora pre prideľovanie prevádzkových intervalov na koordinovaných letiskách. ANA, ktorá je obchodnou spoločnosťou podľa súkromného práva, je zároveň riadiacim orgánom pre portugalské letiská.

8 Článok 5 uvedeného zákonného dekrétu s nadpisom „Nezávislosť“ uvádza:

„1. Pri výkone svojich činností… národného koordinátora pre prideľovanie prevádzkových intervalov ANA… dbá na to, aby táto činnosť bola vďaka primeranému oddeleniu nezávislá od jej činnosti riadiaceho orgánu letiska.

2. Na účely ustanovení predchádzajúceho odseku ANA… garantuje túto nezávislosť, a to prinajmenšom na funkčnej úrovni, a vedie vlastné účtovníctvo pre činnosti spojené s koordináciou prevádzkových intervalov, ktoré je dôsledne oddelené od účtovníctva ostatných činností.“

9 Článok 8 zákonného dekrétu č. 109/2008 s názvom „Kontrola a dohľad“ má nasledujúce znenie:

„1. Instituto Nacional de Aviação Civil IP [Národný inštitút pre civilné letectvo, Portugalsko] je poverený vykonávaním kontroly a dohľadu nad prideľovaním prevádzkových intervalov, ako aj dohľadu nad ich využívaním leteckými dopravcami.

…

4. Národný inštitút pre civilné letectvo okrem toho zabezpečuje dohľad nad dodržiavaním podmienok a požiadaviek nezávislosti uvedených v článku 5; na tento účel môže poveriť nezávislého audítora, aby overil neexistenciu finančných tokov medzi poskytovaním služieb koordinácie prideľovania prevádzkových intervalov a inými aktivitami.“

10 Článok 9 uvedeného zákonného dekrétu s názvom „Porušenia“ uvádza:

„1. Na účely uplatňovania režimu týkajúceho sa porušení v oblasti civilného letectva schváleného zákonným dekrétom č. 10/2004 z 9. januára 2004 sa za mimoriadne závažné porušenia považujú:

a) chýbajúce funkčné oddelenie na strane spoločnosti ANA… medzi činnosťou riadiaceho orgánu letiska… a činnosťou národného koordinátora pre prideľovanie prevádzkových intervalov;

b) chýbajúce oddelenie účtovníctva na strane spoločnosti ANA… medzi činnosťami týkajúcimi sa koordinácie prevádzkových intervalov a inými činnosťami;

…“

11 Článok 10 zákonného dekrétu č. 109/2008 týkajúci sa prejednávania porušení uvádza:

„1. Národný inštitút pre civilné letectvo je oprávnený začať konanie a viesť vyšetrovanie týkajúce sa porušení uvedených v tomto zákonnom dekréte, ako aj uložiť zodpovedajúce pokuty a ďalšie sankcie.

…“

12 Článok 11 uvedeného zákonného dekrétu nazvaný „Poplatky“ znie:

„1. Za využívanie služieb koordinácie a prideľovania prevádzkových intervalov sa ako protihodnota platí poplatok za pridelenie prevádzkových intervalov, ktorý sa vyberá za pohyb lietadla spolu s pristávacími poplatkami a poplatkami za vzlietnutie a ktorého výšku stanovuje nariadenie ministra zodpovedného za civilné letectvo.

…

3. Poplatok uvedený v odseku 1 je príjmom spoločnosti ANA…“

13 Pokiaľ ide o spoločnosť ANA, na základe Resolução do Conselho de Ministros no 111-F/2012 (rezolúcia Rady ministrov) (*Diário da República*, 1. séria, č. 251, z 28. decembra 2012) sa Portugalská republika rozhodla postúpiť až 100 % základného imania spoločnosti ANA, ktorej bola vlastníkom, na spoločnosť VINCI-Concessions SAS. Na základe tohto rozhodnutia bola spoločnosť ANA 21. februára 2013 sprivatizovaná.

Konanie pred podaním žaloby

14 Na základe informácií týkajúcich sa prideľovania prevádzkových intervalov na letiskách nachádzajúcich sa v Portugalsku zaslala Komisia Portugalskej republike 30. apríla 2012 výzvu, v ktorej uviedla, že interná divízia vytvorená v rámci štruktúr spoločnosti ANA na vykonávanie úloh koordinátora pre prideľovanie prevádzkových intervalov (ďalej len „DCNS“) nezodpovedá požiadavkám nezávislosti, ktoré ukladá článok 4 ods. 2 nariadenia č. 95/93.

15 Komisia predovšetkým uviedla, že keďže DCNS je divíziou spoločnosti ANA, neexistuje tu funkčné oddelenie v zmysle článku 4 ods. 2 písm. b) uvedeného nariadenia. Navyše financovanie DCNS nebolo také, aby zabezpečilo jej nezávislosť. Takáto nezávislosť v skutočnosti mohla byť zaistená iba prostredníctvom vlastného účtovníctva a vlastného rozpočtu DCNS. Podľa Komisie však bola DCNS financovaná výlučne prostredníctvom spoločnosti ANA a poplatok za pridelenie prevádzkových intervalov upravený v článku 11 dekrétu č. 109/2008 nebol nikdy zavedený.

16 Portugalská republika odpovedala listom z 19. júla 2012. Poukázala v ňom na článok 5 zákonného dekrétu č. 109/2008, podľa ktorého ANA dbá na nezávislosť svojej činnosti riadiaceho orgánu letiska od jej činností národného koordinátora pre prideľovanie prevádzkových intervalov.

17 Podľa Portugalskej republiky, aj keď DCNS tvorí súčasť spoločnosti ANA, vykonáva činnosť koordinátora nezávisle, keďže disponuje vlastnými ľudskými zdrojmi a vedie účtovníctvo oddelene od spoločnosti ANA. Preto je nezávislosť koordinátora zaručená tak na funkčnej, ako aj finančnej úrovni.

18 Keďže Komisia sa domnievala, že táto odpoveď nebola uspokojujúca, zaslala 25. januára 2013 Portugalskej republike odôvodnené stanovisko opakujúce skôr vznesenú výhradu a vyzvala dotknutý členský štát, aby predložil svoje pripomienky v lehote dvoch mesiacov od doručenia tohto stanoviska.

19 Portugalská republika naň odpovedala 27. marca 2013, pričom potvrdila svoje pôvodné stanovisko. Uznávajúc však dôležitosť vytvoriť po privatizácii spoločnosti ANA nový subjekt, ktorý bude poverený koordináciou prevádzkových intervalov, uviedla, že zabezpečuje vytvorenie takéhoto nového subjektu. Napokon poskytla koncept týkajúci sa vytvorenia takéhoto subjektu.

20 Keďže Komisia nepovažovala odpovede na odôvodnené stanovisko za uspokojivé, podala túto žalobu.

O žalobe

21 Komisia tvrdí, že Portugalská republika negarantuje funkčnú a finančnú nezávislosť koordinátora pre prideľovanie prevádzkových intervalov, čo je v rozpore s požiadavkami článku 4 ods. 2 nariadenia č. 95/93.

O prvej výhrade, ktorá sa týka funkčného oddelenia koordinátora od akýchkoľvek zainteresovaných strán

Argumentácia účastníkov konania

22 V rámci svojej prvej výhrady vytýka Komisia Portugalskej republike, že nezabezpečila nezávislosť koordinátora jeho funkčným oddelením od akejkoľvek zainteresovanej strany podľa článku 4 ods. 2 nariadenia č. 95/93.

23 Tvrdí, že toto ustanovenie treba vzhľadom na ciele uvedeného nariadenia vykladať extenzívne. V tomto kontexte nezávislosť koordinátora zahŕňa tak zákaz diskriminácie, ako aj nestrannosť koordinátora, transparentnosť informácií, vylúčenie nerovnakého rozdelenia výhod liberalizácie a narušenia hospodárskej súťaže, efektivitu v riadení prevádzkových intervalov a zároveň aj prístup nových prevádzkovateľov na trh Európskej únie.

24 Výraz „nezávislosť“ podľa Komisie znamená, že koordinátor musí mať také postavenie, ktoré mu umožní vykonávať svoje činnosti úplne slobodne a nezávisle, bez akýchkoľvek pokynov a nátlaku. Z ústrednej úlohy koordinátora pri prideľovaní prevádzkových intervalov totiž vyplýva, že už len hrozba, že by nemusel konať úplne slobodne, by stačila na narušenie nezávislého výkonu jeho činností.

25 Komisia spresňuje, že pokiaľ ide o požiadavku funkčného oddelenia, pojem „akákoľvek zainteresovaná strana“ podľa článku 4 ods. 2 písm. b) nariadenia č. 95/93, ktorý je potrebné vykladať v širšom zmysle, označuje nielen leteckých dopravcov, ktorí sú rozhodnutiami koordinátora priamo dotknutí, ale rovnako tak aj ktorúkoľvek osobu, ktorá by mohla mať záujem na spôsobe, akým koordinátor prideľuje prevádzkové intervaly na koordinovanom letisku. V tomto ohľade zdôrazňuje, že riadiaci orgán dotknutého letiska, ktorý by mohol mať takýto záujem, a to napríklad pokiaľ ide o zisk plynúci z činností koordinácie prevádzkových intervalov vo forme letiskových poplatkov, musí byť ako taký považovaný za zainteresovanú stranu, a to bez toho, aby bolo potrebné dokazovať existenciu takéhoto záujmu. Je teda nevyhnutné, aby bol koordinátor nezávislý od tohto riadiaceho orgánu.

26 V prejednávanej veci však zákonný dekrét č. 109/2008 zaviedol len všeobecné pravidlo, ktorého cieľom má byť nezávislosť koordinátora. Podľa Komisie na základe tohto zákonného dekrétu, keďže ANA je sama koordinátorom, musí taktiež sama byť garantom nezávislosti medzi činnosťami koordinátora a činnosťami riadiaceho orgánu. Komisia v tomto ohľade uvádza, že Portugalská republika nedokázala

uviesť na jednej strane, akým spôsobom ANA zabezpečila nezávislosť činností divízie DCNS, tvoriacej integrálnu časť spoločnosti ANA, s ktorou má rovnaký personál a priestory, a to vo vzťahu k samotnej spoločnosti ANA, a na druhej strane, aké záruky v tejto súvislosti existujú.

27 Komisia ďalej zdôrazňuje, že podľa Código português das sociedades comerciais (portugalský zákon o obchodných spoločnostiach) predstavenstvo každej akciovej spoločnosti, akou je aj ANA, riadi jej činnosť, čo znamená, že preskúmava aj výročnú správu a ročnú účtovnú závierku divízií tejto spoločnosti, medzi ktoré patrí aj DCNS, v dôsledku čoho DCNS nemôže vykonávať svoju činnosť samostatne a oddelene od uvedenej spoločnosti.

28 Podľa Portugalskej republiky DCNS spĺňa požiadavky článku 4 ods. 2 nariadenia č. 95/93. Zdôrazňuje, že ANA ako riadiaci orgán letiska nemôže byť považovaná za zainteresovanú stranu, od ktorej DCNS má byť oddelená, a keďže nariadenie č. 95/93 nedefinuje, koho je potrebné pokladať za zainteresovanú stranu, je potrebné vykonať posúdenie v jednotlivých prípadoch, čo Komisia nespravila.

29 V prejednávanej veci si označenie spoločnosti ANA za zainteresovanú stranu vyžaduje konkrétne určenie a posúdenie jej priameho alebo nepriameho záujmu v procese prideľovania prevádzkových intervalov. ANA ako riadiaci orgán letiska by však z činnosti koordinácie prevádzkových intervalov mohla mať úžitok len nepriamo, a to len pokiaľ ide o príjmy z letiskových poplatkov, ktoré sú úmerné počtu užívateľov letiska. Vzhľadom na túto skutočnosť je málo pravdepodobné, že by ANA individuálne zvýhodňovala niektorého z užívateľov letiska, keďže by z toho nemala žiaden zisk. Inak by to bolo v prípade, ak by ANA vlastnila podiel niektorého leteckého dopravcu, čo tak však nie je.

30 Aj za predpokladu, že by ANA mohla byť považovaná za zainteresovaná stranu, Portugalská republika zaručuje nezávislosť koordinátora podľa článku 4 ods. 2 písm. b) nariadenia č. 95/93. Podľa tohto členského štátu uvedené ustanovenie nevyžaduje, aby bol koordinátor samostatnou právnickou osobou odlišnou od osoby riadiaceho orgánu letiska, ale vyžaduje len funkčné oddelenie. Funkčné oddelenie medzi spoločnosťou ANA a divíziou DCNS však existovalo, keďže DCNS má skutočnú samostatnosť, a to technickú, funkčnú, organizačnú a riadiacu, pokiaľ ide o činnosti týkajúce sa prideľovania prevádzkových intervalov, a preto jej rozhodnutia nepodliehajú žiadnemu posúdeniu ani schváleniu zo strany spoločnosti ANA.

Posúdenie Súdnym dvorom

31 Podľa článku 4 ods. 2 písm. b) prvej vety nariadenia č. 95/93 dotknutý členský štát zabezpečí „nezávislosť koordinátora jeho funkčným oddelením od akejkoľvek zainteresovanej strany“.

32 Preto je potrebné v rámci prvej výhrady overiť, či má byť spoločnosť ANA ako riadiaci orgán letiska považovaná za „zainteresovanú stranu“ v zmysle tohto ustanovenia, a ak áno, či Portugalská republika prijala potrebné záruky na zaistenie funkčného oddelenia koordinátora od tejto zainteresovanej strany.

33 Na úvod je potrebné uviesť, že nariadenie č. 95/93 neobsahuje definíciu pojmu „funkčné oddelenie“ koordinátora, a ani pojmu „zainteresovaná strana“, od ktorej by ten mal byť oddelený. Na určenie rozsahu týchto pojmov je potrebné zohľadniť nielen znenie článku 4 ods. 2 písm. b) prvej vety nariadenia č. 95/93 a účel, ktorý má nezávislosť koordinátora od akejkoľvek zainteresovanej strany v zmysle tohto ustanovenia, ale rovnako tak aj požiadavky podľa článku 4 ods. 2 písm. c) uvedeného nariadenia. Toto ustanovenie totiž spresňuje, že je potrebné, „aby koordinátor konal podľa tohto nariadenia neutrálne, nediskriminačne a transparentne“, a tieto tri prvky teda musia byť súčasťou nezávislej povahy činnosti koordinátora.

34 Pokiaľ ide v prvom rade o neutralitu koordinátora, z piateho odôvodnenia nariadenia č. 95/93 vyplýva, že tá musí byť „nesporná“. Takáto požiadavka musí byť nepochybne zaistená vo vzťahu ku všetkým zainteresovaným stranám.

35 V druhom rade je potrebné uviesť, že v súlade so šiestym odôvodnením nariadenia č. 95/93 je transparentnosť informácií „podstatnou časťou objektívneho postupu pri prideľovaní prevádzkových intervalov“.

36 V treťom rade, aby mohol koordinátor efektívne sledovať ciele nariadenia č. 95/93, objektivita procesu prideľovania prevádzkových intervalov vyžaduje, aby boli úlohy, ktoré mu toto nariadenie zveruje, vykonávané bez akéhokoľvek nátlaku.

37 Funkčný prístup k nezávislosti koordinátora teda charakterizuje najmä povinnosť objektívneho a transparentného prideľovania prevádzkových intervalov každému žiadateľovi o ich pridelenie.

38 Pokiaľ ide o pojem „zainteresovaná strana“, Komisia tvrdí, že tomuto pojmu je potrebné priznať široký význam, aby pokrýval rozšírený okruh osôb, do ktorého patrí aj riadiaci orgán letiska.

39 Portugalská republika naopak uvádza, že označiť niekoho za zainteresovanú stranu možno len na základe vykonania posúdenia v jednotlivých prípadoch a na základe konkrétneho overenia skutočností, takže Komisia má preukázať, že v prejednávanej veci má riadiaci orgán letiska záujem na prideľovaní prevádzkových intervalov.

40 Uvedené tvrdenie je však potrebné hneď na úvod zamietnuť. Pokiaľ totiž ide o ciele článku 4 ods. 2 písm. b) prvej vety nariadenia č. 95/93, a to zabezpečiť nespornú nezávislosť koordinátora, možno konštatovať, že uvedené ustanovenie má vylúčiť akékoľvek riziko, že by ten neplnil svoje úlohy nezávislým spôsobom.

41 Za týchto okolností možno konštatovať, že pod „zainteresovanú stranu“ možno zahrnúť akúkoľvek entitu, ktorej záujmy by mohli byť dotknuté prideľovaním prevádzkových intervalov. Ako to uvádza aj Komisia, je to aj prípad riadiacich orgánov letísk.

42 Na jednej strane totiž z článku 4 ods. 1 nariadenia č. 95/93 v spojení s článkom 4 ods. 8 a článkom 5 ods. 1 tohto nariadenia vyplýva, že riadiace orgány letísk, rovnako ako leteckí dopravcovia, sú zahrnuté v okruhu osôb, ktoré majú právo byť konzultované pred vymenovaním koordinátora a byť osobitné informované o požadovaných, pridelených a zostávajúcich prevádzkových intervaloch. Táto skutočnosť potvrdzuje, že nariadenie č. 95/93 vychádza z predpokladu, podľa ktorého môžu byť záujmy riadiaceho orgánu letiska dotknuté prideľovaním prevádzkových intervalov, za ktoré je zodpovedný koordinátor.

43 Na druhej strane ako uvádza Komisia, riadiaci orgán letiska môže mať záujem na tom, aby boli prevádzkové intervaly pridelené konkrétnemu leteckému dopravcovi, a to aj bez priamej alebo nepriamej majetkovej účasti v ňom, pričom takýto záujem môže prameniť napríklad zo zmlúv o nájme priestorov na letisku medzi konkrétnym leteckým dopravcom a riadiacim orgánom, alebo z jeho snahy o to, aby sa príslušné letisko stalo pre konkrétneho leteckého dopravcu oporným letiskom.

44 Preto je potrebné konštatovať, že ANA ako portugalský riadiaci orgán letiska je potrebné pokladať za „zainteresovanú stranu“ v zmysle článku 4 ods. 2 písm. b) nariadenia č. 95/93.

45 Vzhľadom na toto konštatovanie je potrebné preskúmať, či zákonný dekrét č. 109/2008 vytvoril dostatočné záruky spôsobilé zabezpečiť funkčné oddelenie koordinátora v zmysle uvedeného ustanovenia.

46 Možno uviesť, že podľa zákonného dekrétu č. 109/2008 je to ANA, poverená tak výkonom činností koordinátora, ako aj riadiaceho orgánu letiska, kto podľa článku 5 ods. 1 a 2 tohto zákonného dekrétu dbá na to, aby táto činnosť koordinátora bola nezávislá od jej činnosti riadiaceho orgánu letiska, a to vďaka ich primeranému oddeleniu, a že je to rovnako ANA, kto zaručuje túto nezávislosť, a to

prinajmenšom na funkčnej úrovni. Uvedený zákonný dekrét okrem toho vo svojom článku 8 určuje orgán kontroly a dohľadu nad prideľovaním prevádzkových intervalov a v článkoch 9 a 10 definuje vážne porušenia, ako aj spôsob, akým má tento orgán postupovať v prípade takýchto porušení.

47 Je však potrebné konštatovať, že záruky stanovené dotknutou portugalskou úpravou nie sú vzhľadom na jej neurčitý charakter dostatočné na to, aby účinne zaistili funkčné oddelenie požadované článkom 4 ods. 2 písm. b) prvou vetou nariadenia č. 95/93. Táto úprava totiž spočíva výlučne na sebaobmedzení spoločnosti ANA bez toho, aby jej v tomto ohľade uložila primerané a presné vymedzenie.

48 Aj za predpokladu, že by platilo to, čo uvádza Portugalská republika, že zo strany spoločnosti ANA nebol v praxi nikdy vyvinutý žiadny nátlak a že Národný inštitút pre civilné letectvo ako regulačný orgán pre sektor civilného letectva v Portugalsku nikdy nedostal žiadnu sťažnosť týkajúcu sa činnosti koordinátora, takéto skutkové tvrdenia sú bez vplyvu, pokiaľ ide o otázku, či Portugalská republika prijala dostatočné právne pravidlá na zabezpečenie nezávislosti koordinátora vo vzťahu k akejkoľvek zainteresovanej strane.

49 Preto, keďže zákonný dekrét č. 109/2008 nezaviedol dostatočne konkrétne právne pravidlá, aby bola zaistená „nezávislosť koordinátora funkčným oddelením od akejkoľvek zainteresovanej strany“ v zmysle článku 4 ods. 2 písm. b) prvej vety nariadenia č. 95/93, je potrebné prvú výhradu Komisie považovať za dôvodnú.

O druhej výhrade, ktorá sa týka systému financovania koordinátora

Argumentácia účastníkov konania

50 Článok 4 ods. 2 písm. b) nariadenia č. 95/93 vyžaduje, aby bol systém financovania koordinátorových činnosti taký, aby bolo zaručené jeho nezávislé postavenie. Z toho podľa Komisie vyplýva, že koordinátor má viesť oddelené účtovníctvo a mať samostatné rozpočty a osobitne, že pri financovaní svojej činnosti nemá byť závislý na zainteresovaných stranách alebo výlučne na jedinej zainteresovanej strane, ktorou je v tomto prípade riadiaci orgán letiska. V prejednávanom prípade však financovanie koordinátora závisí výlučne na tomto orgáne a aj jeho rozpočet je schvaľovaný týmto orgánom. Okrem toho, aj keď riadiaci orgán letiska predstavuje osobitnú finančnú jednotku, všetky jeho výdavky znáša riadiaci orgán, čo neumožňuje dospieť k záveru o nezávislosti systému financovania koordinátora vo vzťahu k tomuto orgánu.

51 Podľa Portugalskej republiky predstavuje vhodný systém financovania činnosti koordinátora na zaručenie jeho nezávislého postavenia podľa článku 4 ods. 2 písm. b) nariadenia č. 95/93 len jednoduchý ukazovateľ, umožňujúci posúdiť stupeň nezávislosti koordinátora, a nie podstatnú právnu požiadavku. Nezavedenie poplatku za pridelenie prevádzkových intervalov teda neumožňuje dospieť k záveru o nedostatku nezávislosti DCNS.

52 Portugalská republika tvrdí, že v prejednávanej veci existuje dôsledné oddelenie účtovníctva medzi činnosťami divízie DCNS a spoločnosti ANA, takže DCNS predstavuje osobitnú finančnú jednotku.

Posúdenie Súdnym dvorom

53 Podľa článku 4 ods. 2 písm. b) druhej vety nariadenia č. 95/93 „systém financovania koordinátorových činnosti musí byť taký, aby bolo zaručené jeho nezávislé postavenie“.

54 Ako už bolo uvedené v bode 44 tohto rozsudku, v prejednávanej veci je ANA zainteresovanou stranou. Je teda nevyhnutné, aby mala DCNS vlastné účtovníctvo, rozpočet a finančné zdroje na zaručenie vykonávania svojich činností koordinátora v súlade s nariadením č. 95/93 bez akéhokoľvek vplyvu spoločnosti ANA.

55 V prejednávanej veci však chýba predovšetkým mechanizmus financovania prostredníctvom vlastných zdrojov. Je totiž nesporné, že portugalská právna úprava takýto mechanizmus neupravuje a že zdroje divízie DCNS pochádzajú výlučne od spoločnosti ANA.

56 Portugalská republika okrem toho nespochybňuje, že schválenie prevádzkového rozpočtu a ročnej účtovnej závierky koordinátora je vo výlučnej právomoci predstavenstva spoločnosti ANA.

57 Pokiaľ ide o tvrdenie Portugalskej republiky, podľa ktorého DCNS predstavuje osobitnú finančnú jednotku, len táto skutočnosť nemôže sama osebe ovplyvniť záver o tom, že koordinátor je výlučne financovaný zainteresovanou stranou, ktorou je v tomto prípade ANA. Systém financovania činností koordinátora teda nie je taký, aby bolo zaručené jeho nezávislé postavenie, ako to vyžaduje článok 4 ods. 2 písm. b) druhá veta nariadenia č. 95/93.

58 Za týchto podmienok je potrebné je potrebné druhú výhradu Komisie považovať za dôvodnú.

O vedľajších návrhoch Portugalskej republiky

59 Portugalská republika vo forme vedľajšieho návrhu žiada, aby Súdny dvor na jednej strane vyslovil, že „v Portugalsku súčasný koordinátor zabezpečuje dodržiavanie požiadaviek týkajúcich sa funkčnej nezávislosti uvedenej v článku 4 ods. 2 písm. b) nariadenia č. 95/93“, a na druhej strane vyslovil, že „Portugalská republika si plní povinnosti, ktoré jej vyplývajú z nariadenia č. 95/93“.

60 Pokiaľ ide o tieto návrhy, je potrebné uviesť, že v rámci žaloby o nesplnenie povinnosti nie je v právomoci Súdneho dvora rozhodnúť o inom žalobnom návrhu, ako o tom, ktorý podá Komisia. Tieto návrhy je preto potrebné zamietnuť ako neprípustné.

61 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy je potrebné konštatovať, že Portugalská republika si tým, že nezabezpečila nezávislosť koordinátora pre prideľovanie prevádzkových intervalov jeho funkčným oddelením od akejkoľvek zainteresovanej strany a nezaistila vhodný systém financovania činností koordinátora, aby bolo zaručené jeho nezávislé postavenie, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 4 ods. 2 nariadenia č. 95/93.

O trovách

62 Podľa článku 138 ods. 1 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže Komisia navrhla zaviazať Portugalskú republiku na náhradu trov konania a bolo konštatované nesplnenie povinnosti Portugalskou republikou, je opodstatnené zaviazať ju na náhradu trov konania.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (piata komora) rozhodol a vyhlásil:

1. **Portugalská republika si tým, že nezabezpečila nezávislosť koordinátora pre prideľovanie prevádzkových intervalov jeho funkčným oddelením od akejkoľvek zainteresovanej strany a nezaistila vhodný systém financovania činností koordinátora, aby bolo zaručené jeho nezávislé postavenie, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 4 ods. 2 nariadenia**

Rady (EHS) č. 95/93 z 18. januára 1993 o spoločných pravidlách prideľovania prevádzkových intervalov na letiskách spoločenstva, zmeneného a doplneného nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 545/2009 z 18. júna 2009.

2. Portugalská republika je povinná nahradiť trovy konania.

Podpisy